

Centrāleiropas un Austrumeiropas Gāzes konference 2017

WORLD ENERGY COUNCIL | LATVIA

CENTRAL & EASTERN EUROPEAN GAS CONFERENCE
15 - 16 FEBRUARY 2017
ZAGREB • CROATIA

Avots: <https://www.kn.it>

Klaipēdas SDG terminālis

Namejs Zeltiņš, Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas prezidents

Centrāleiropas un Austrumeiropas Gāzes konference (*CEE Gas*) ir daudzu ieinteresēto pušu atbalstīts samits, kas pulcē reģiona ietekmīgākos komerciālo lēmumu pieņēmējus un enerģētikas politikas veidotājus, lai risinātu aktuālākos gāzes tirgus jautājumus. Tomēr jau konferences logo liecina, ka runa ir galvenokārt par Austrumeiropas dienvidiem...

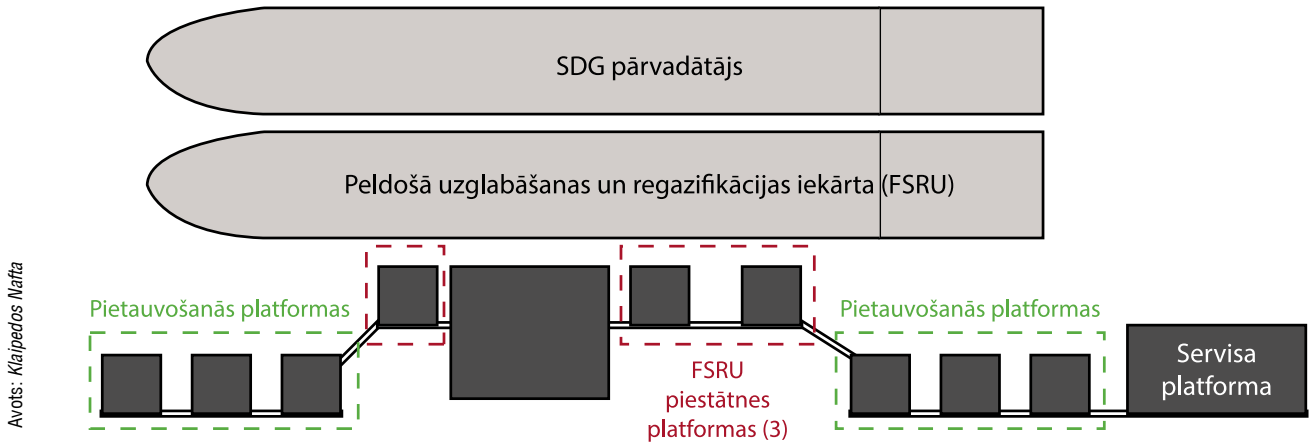
Šī gada *CEE Gas* notika 15. un 16. februārī *Sheraton Zagreb Hotel* Zagrebā, Horvātijā. Pasākumā piedalījās ap 170 ekspertu – lielākoties no Centrāleiropas valstīm. Lietuvu pārstāvēja seši dalībnieki (uzņēmumu *Klaipēdas Nafta*, *Lietuvos Energija* un *Litgas* vadītāji un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas priekšsēdētāja Inga Ziliene). *AS Eesti Gaas* pārstāvēja tās izpilddirektors Ants Nots (*Ants Noot*). Pasaules Enerģijas padomes Latvijas Nacionālo komiteju (PEP LNK) pārstāvēja šī raksta autors, kurš ņēma dalību arī *CEE Gas 2018* sagatavošanas pasākumā; nākamgad konferences norise tiek plānota martā, arī Zagrebā.

Konferencē piedalījās arī ASV vēstniece Horvātijā Džuljeta Valsa Noisa (*Julieta Valls Noyes*) un ASV vēstniecības Horvātijā Ekonomikas nodaļas vadītājs Maikls Rouseks (*Michael Rousek*).

Vienu no galvenajiem ziņojumiem sniedza ASV Valsts departamenta Eiropas, Rietumu puslodes un Āfrikas Enerģijas un dabas resursu biroja direktors Viljams Silkverts (*William Silkworth*). Viņa prezentācijas tēma: “Enerģijas pieprasījums Centrāleiropā un Austrumeiropā un globālā enerģijas tirdzniecība: skats no Amerikas Savienotajām Valstīm.”

Interesantus ziņojumus sniedza arī *Nord Stream 2 AG* finanšu direktors Pauls Korkorans (*Paul Corcoran*) un valdības attiecību koordinators (*Coordinator Government Relations*) Adrians Šafranics (*Adrian Schaffranietz*).*

* Konferenču mājaslapā aplūkojam 16 prezentācijas: <http://www.theceegas.com/presentations>

Klaipēdas SDG termināļa shēma

Šajā rakstā minēšu tikai dažas prezentācijas, kas varētu būt noderīgas lēmumu pieņēmējiem Latvijā un žurnāla “Enerģija un Pasaule” lasītājiem...

Lietuvas delegāti informēja par iespējām izmantot Klaipēdas sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) termināli, kam patlaban ir nozīmīga loma Lietuvas valsts enerģētiskās neatkarības nodrošināšanā. Terminālis ir pavēris iespēju veidot dabasgāzes tirgus Lietuvā un Baltijā. Tā galvenie tehniskie parametri ir šādi:

- SDG regazifikācijas spēja – līdz 10 244 300 m³ diennaktī;
- kopējais SDG tvertņu tilpums – 170 000 m³;
- minimālais operatīvais SDG daudzums tvertnēs – 3 500 m³;
- maksimālais SDG uzpildes (iekraušanas) ātrums – 9 000 m³/h;
- maksimālais SDG izkraušanas ātrums, ja tiek arī veikta regazifikācija – 5 000 m³/h;
- maksimālais SDG izkraušanas ātrums, ja netiek veikta regazifikācija – 9 000 m³/h;
- maksimālā SDG regazifikācija – 428 398 m³/h, minimālā – 57 089 m³/h;
- maksimālā SDG pārvadātāja krāvnese – 160 000 m³, minimālā – 65 000 m³;
- maksimālā SDG pārvadātāja krāvnese, veicot SDG pārkraušanu no termināļa – 65 000 m³, minimālā – 5000 m³.

Gāzapgādes projekti Baltijas reģionā*

Nr.	Vieta	Valsts	Projekts, [partneri]	Veids, SDG terminālis	Apjoms, m ³ SDG, [izstrāde]	Izmaksas, milj. EUR	Hronoloģija, gadi
1.	Klaipēda	Lietuva	<i>Höegh LNG Holdings [KN/Litgas]</i>	FSRU savienots ar gāzes vadu	170 000	714	2014 – 2024
2.	Paldiski	Igaunija	<i>Balti Gaas [Alexela]</i>	Reģionāls, savienots	320 000	340	2020 2024
3.	<i>Balticconnector</i>	Igaunija/ Somija	<i>Elering/Balticconnector OY</i>	157 km gāzes vads, tai skaitā 81 km jūrā	-	250	2020
4.	Tallina	Igaunija	<i>Vopak</i>	Mazs, savienots	4 800	25	2024
5.	Pori	Somija	<i>Skangas [Gasum OY]</i>	Mazs, nesavienots	30 000	86	2016
6.	Tornio	Somija	<i>Manga [Gasum OY]</i>	Mazs, nesavienots	50 000	100	2017
7.	Hamina	Somija	<i>Haminan Energia OY [Alexela]</i>	Mazs, savienots	30 000	90	2018
8.	Rauma	Somija	AGA	Mazs, nesavienots	10 000	30	Apturēts
9.	Svinoušče	Polija	-	Reģionāls, savienots	[5 mljrd. m ³ dabasgāzes gadā]	950	2016
10.	Lietuva – Polija	Lietuva/ Polija	-	Gāzes vads	-	-	2021

* Šī gada 17. martā es tikos ar gāzes ekspertu Arvi Hamburgu no Igaunijas, un mēs dažus datus aktualizējām (autora piez.).

Igaunijas pārstāvis Ants Nots informēja konferencēs dalībniekus par Baltijas reģiona gāzapgādes projektiem no Igaunijas skatpunkta. Dati par tiem ir apkopoti un aktualizēti tabulā (sk. 7. lpp.).

Tabula parāda, ka Klaipēdas SDG termināļa (1) darbība, pie izmaksām 714 milj. EUR, ir plānota uz 10 gadiem, t.i., līdz 2024. gadam. Paldisku reģionālais SDG terminālis (2), līdztekus ar *Baltic-conector* gāzes vadu (3), plāno uzsākt darbu 2020. gadā.

Uzņēmuma *Cheniere Energy, Inc* projektu vadītājs un viceprezidents mārketinga jautājumos Džons Šūbridžs (*John Shoobridge*) referātā "ASV SDG eksports Centrāleiropas un Austrumeiropas gāzapgādes diferencēšanas atbalstam" izklāstīja savu redzējumu attiecībā uz SDG termināļu projektiem ne tikai Baltijā, bet arī plašākā – Centrāleiropas un Dienvidaustrumu Eiropas reģionā (sk. attēlus pa labi).

Džons Šūbridžs arī sniedza ieskatu Atlantijas baseina valstu SDG piegādēs 2015. gadā un izteica prognozes 2020. gadam. Saskaņā ar šīm prognozēm 2020. gadā ASV kļūs par galveno SDG piegādātāju Atlantijas baseinā (pieaugums no 0% 2015. gadā līdz 42% 2020. gadā). Apmēram pusi no šiem 42% plāno piegādāt *Cheniere Energy, Inc* (<http://cheniere.com>).

Secinājumi

Tā kā Klaipēdas SDG termināļa regazifikācijas spēja ir līdz 10 244 300 m³ dabasgāzes diennaktī, kopējais SDG tvertņu tilpums – 170 000 m³ un minimālais operatīvais SDG daudzums tvertnēs – 3 500 m³, tas var strādāt ar pilnu jaudu bez uzpildīšanas (pēc mana aprēķina) ne vairāk kā 12 diennaktis. Šis faktors, iespējams, var radīt sarežģījumus SDG piegāžu savlaicīgā nodrošināšanā.

Svinoušces SDG terminālis Polijā (ar pirmās kārtas jaudu 5 mljrd. m³ dabasgāzes gadā) var segt tikai daļu no pašas Polijas gāzes pieprasījuma. Pēc otrās kārtas izbūves situācija būtiski nemainīsies. Turklāt, labākajā gadījumā, gāzes vads Polija – Lietuva sāks darboties tikai 2021. gadā.

Reģionālais SDG terminālis (pirmā kārtā) Paldiskos, Igaunijā, plāno sākt darbu 2020. gadā līdztekus ar gāzes vadu Igaunija – Somija.

Lai ASV kļūtu par Atlantijas baseina galveno SDG piegādātāju, iegūstot plānoto tirgus daļu, manuprāt, ir nepieciešams ļoti konkurētspējīgs piedāvājums, tai skaitā ļoti, ļoti pievilcīgas cenas.

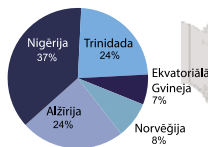
Lēmumu pieņēmējiem Latvijā ir jārada labvēlīga uzņēmējdarbības vide, lai nodrošinātu patērētājiem dabasgāzi brīvā tirgus apstākļos.

PEP LNK pārstāvji bieži piedalās arī Baltijas jūras valstu nacionālo komiteju apspriedēs un diskusijās par dabasgāzes pārvadi un uzglabāšanu. Šogad šāda diskusija tiek plānota Stokholmā, Zviedrijā, 7. un 8. septembrī. **E&P**

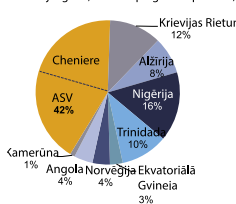
Atlantijas baseina SDG piegāde un tirgus

ASV kļūs par lielāko piegādātāju Atlantijas baseinā līdz 2020. gadam

AB SDG piegādes 2015. gadā
(53 milj. t gadā, 22% no piegādēm pasaulē)

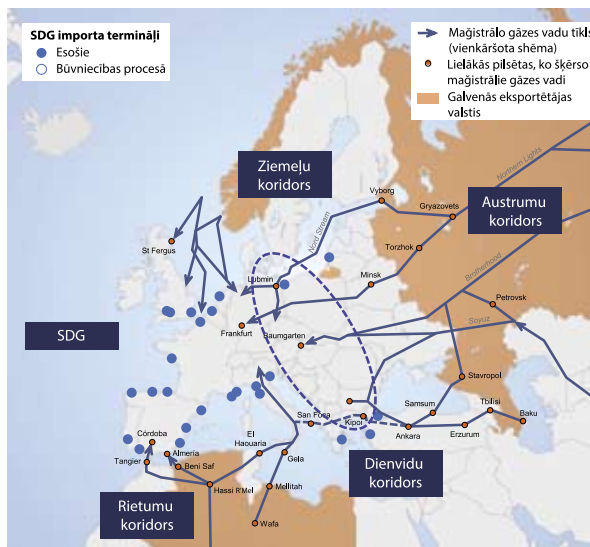
AB SDG piegādes 2020. gadā
(111 milj. t gadā, 30% no piegādēm pasaulē)

Atlantijas baseina projekti
(esošie un būvniecības procesā)

Avots: *Cheniere Energy, Inc*

SDG Baltijā, Centrāleiropā un Dienvidaustrumu Eiropā

Avots: *Cheniere Energy, Inc*

Krievijas gāzes dominējošā loma Baltijā, Somijā, Centrāleiropā un Dienvidaustrumu Eiropā SDG importa projekti

- Esošie**
- Klaipēdas peldošais terminālis un gāzes glabātava (PTGG) (2014)
 - Polija (2016)
- Ierosinātie**
- Horvātija
 - Grieķija
 - Somija
- Galvenie veiksmes faktori**
- Valdības loma
 - Interesu saskaņošana
 - Vēsturiskie operatori/infrastruktūra
 - Attīstītāji/piegādātāji
 - SDG pieejas koridori
 - Divpusēji starpsavienojumi
 - Konkurētspējīga tarifu struktūra
 - Jaudu pieejamība
 - Reģionālā sadarbība
 - Pārrobežu projekti
 - Eiropas Komisijas atbalsts